

Російсько-українські війни початку XX та XXI століть: «дорожня карта» Перемоги

Василь Деревінський, д.і.н, проф. кафедри політичних наук і права (ORCID: 0000-0001-5967-2328)

Київський національний університет будівництва і архітектури, проспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

АНОТАЦІЯ

У роботі проаналізовані причини, що призвели до поразки України в російсько-українській війні початку XX ст. Здійснено співставлення і порівняння подій, що мали місце під час російсько-української війни початку XX ст. з російсько-українською війною, що відбувається на початку XXI ст. Запропоновано «дорожню карту» Української Перемоги.

Ключові слова: російсько-українська війна, дезінформація, влада, військо, суспільство, Єдність, Перемога.

1. ВСТУП

Вивчення історичного минулого має колосальне значення для адекватного реагування на різноманітні виклики та вибудови правильної траєкторії розвитку для розвитку як особистості, так і суспільства й держави.

2. МЕТА РОБОТИ

Дослідити причини, що призвели до поразки України в російсько-українській війні початку XX ст., щоб при співставленні подій двох війн (початку XX ст. і XXI ст.) визначити, що може бути «дорожньою картою» Української Перемоги у російсько-українській війні, яка відбувається в наш час.

3. ПРОВАЛ ПЛАНІВ ШВИДКОГО ЗАХОПЛЕННЯ

Для російського диктатора путіна широкомасштабне вторгнення в Україну було надважливим кроком для відродження російської імперії. Очевидно, він планував відсвяткувати 30 грудня 2022 р. сторіччя з дня юридичного створення СРСР в статусі володаря нової імперії. Потрапити таким чином на одну лаву з такими імперцями як Ленін та Сталін.

Особливості розгортання подій російсько-української війни початку XXI ст. подібні з тими, що мали місце під час попередньої російсько-української війни початку XX ст. З початком української революції 1917–1921 рр. багато хто з українців, зокрема лідерів революції, не змогли позбутися російської орбіти притягання. На різних посадах у державних структурах і у війську працювали люди, які продовжували орієнтуватися на росію або були російськими агентами. Натомість, щоб рішучими діями розбудувати власну державу і військову потугу керівники революції вишукували згоди з Петербургу, погоджувались на безперспективні і згубні компроміси [3, с.7–9]. Такими вчинками був ІІ Універсал Центральної Ради, «лист вірності» В. Винниченка до Тимчасового уряду після повстання українських підрозділів у липні 1917 р. [5, с.118], домовленість В. Винниченка з російськими комуністичними керівниками під час підготовки повстання проти гетьмана Павла Скоропадського тощо [4, с.266]. Подібне було і в наш час, вже після 30 років відновлення Української держави.

Диктатор путін, подібно до свого попередника – російського комуністичного керівника лєніна, також намагався швидко захопити Україну за допомогою «зелених чоловічків» і своїх агентів та прихильників, сподіваючись на незначний опір українців. Однак у 2014 р. тільки введення регулярної російської армії дозволило диктатору встановити контроль на незначній території України. Спроби емісарів російських комуністів підняти заколот проти української влади у жовтні-листопаді 1917 р. були придушені як в Києві, так і в Одесі, а також в інших містах. Вірні українському уряду війська роззброїли і відправили за межі України ватаги колишньої російської імперської армії, що підтримали російських комуністів.

4. ДЕЗІНФОРМАЦІЙНА КАМПАНІЯ

Крах планів швидкого захоплення України змусив як лєніна, так і його послідовника путіна задіяти пропагандистський ресурс для нейтралізації і розколу українського суспільства та війська. Певні результати російська пропаганда мала в жовтні-листопаді 1917 р., так і в 2014 р. Проте концентрована пропагандистська кампанія наприкінці 1917 р. та на початку 1918 р. здобула значно кращий результат. Популістські гасла щодо припинення Першої світової війни, безкоштовної роздачі землі селянам та фабрик і заводів робітникам, а також встановлення загальної рівності тощо привнесла розбрат в українське суспільство. Збільшувалась недовіра до українського уряду, який російська пропаганда називала антинародним. Таким, що підтримує великий капітал та ігнорує запити простих громадян. Дезінформаційні фейки російської пропаганди поширювалися як щодо уряду Центральної Ради, гетьмана Павла Скоропадського та Директорії. Пропагандистська кампанія та суттєві прорахунки уряду Української Центральної Ради, зокрема щодо формування власної армії, призвели до деморалізації українських збройних підрозділів. Під час повномасштабного наступу російських комуністичних загонів на територію України наприкінці 1917 р. частина солдатів або й цілих підрозділів відмовлялись захищати країну від зовнішнього ворога, оголошували нейтралітет [2]. Тому російським загарбникам вдалося швидко захопити Лівобережну і Правобережну Україну. Хоча, за умови збереження боєздатності українських частин, таке просування російських комуністів було малоймовірне. Перед початком наступу на територію України командири комуністичного війська сумнівалися в успіху кампанії, зважаючи на значну чисельність в Україні підрозділів, що підняли синьо-жовті стяги. Про рівень

бойового духу і воєнного мистецтва українських підрозділів дехто з російських офіцерів безпосередньо зміг пересвідчитись під час краху їхніх спроб заколоту проти української влади за місяць-півтори до цього.

У 1918 р. відомі українські офіцери виявились втягнутими у заколот проти гетьмана Павла Скоропадського, який організував В. Винниченко [4]. Військові та політичні діячі не змогли знайти компромісу і втримати єдність, незважаючи на те, що російські комуністичні війська були стягнуті до кордону України та чекали ймовірного взаємопротистояння всередині України.

Потрібно відмітити, що російські загарбники як на початку ХХ ст, так і на початку ХХІ ст. вчиняли масовий терор. Після захоплення Києва у лютому 1918 р. відбулися масові розправи [1], подібні до тих що були в інших населених пунктах України. Російський терор до того як прийти в Бучу та Ізюм у 2022 р. мав місце на українській Донеччині ще з 2014 р. Після захоплення України на початку ХХ ст. жертвами комуністичного терору стали як ті, хто намагався перечекати воєнні події, зневірився у спроможність перемогти, так і російські колаборанти. Російсько-комуністичний режим відніс усіх до своїх ворогів. Про це потрібно пам'ятати, щоб трагедія не повторилась.

5. ВИСНОВКИ:

1. російська армія у 2014–2024 рр. як і в 1917–1918 рр. не була і не є спроможною перемогти українське військо на полі бою.

2. російським загарбникам вдалося окупувати українську територію на початку ХХ ст. завдяки результативній пропагандистській діяльності, що викликала деморалізацію збройних підрозділів української армії, антиурядові настрої та виступи громадян й вселила відчуття поразки багатьом представникам української спільноти. Під час сьогоденної війни російські імперці також значні зусилля спрямували на різноманітні дезінформаційні кампанії. Намагаються взаємопротиставити владу і суспільство, владу і військових, військових і суспільство; викликати панічні настрої в українських громадян фейковою інформацією з фронту, щодо припинення західної допомоги, знищення електрогенеруючих потужностей; представити українську владу в очах громадян і світової спільноти такою, що немає суб'єктності на міжнародній арені тощо. Підсилюють ефект від запущених інфофейкових пострілів і бомб за допомогою диверсій, знищення українських населених пунктів; руйнування лікарень, навчальних закладів; масового вбивства і тероризування мирного населення; садизму над українськими військовополоненими.

3. завдяки виваженості українців вдається убезпечуватись від різноманітних російських диверсій. Зокрема, на початку 2024 р. вдалося уникнути небезпечних потрясінь під час відставки генерала Валерія Залужного подібно до тих, що мали місце осінню 1918 р. під час антигетьманського повстання. Тоді нерозсудливі дії влади, опозиції і військових, а також домовленості з росіянами як з червоними (комуністами), так і з білими (монархістами) призвели до втрати держави.

4. війна, що триває вже більше 10 років, негативно позначається як на військових, так і на суспільстві. Хоча, коли військо виявляє високу боєздатність і стійкість, у

тиловому суспільстві, під впливом російських інформаційних вкидів, гостріше простежується «втома» і російський погляд на хід подій.

5. для того, щоб вистояти в цій війні «дорожньою картою» української Перемоги має бути Єдність і непохитність спільноти, віра і підтримка військових, які саме цього потребують. Дуже важливо, щоб тилове суспільство не похитнуло фронт!

Рис1. Перемога завдяки Єдності

6. у цій війні український народ має надто великі шанси і можливості для перемоги, яких в українців не було впродовж останніх 500 років. Вдалося витворити таку ситуацію насамперед завдяки тому, що українську державу вдалося утримати впродовж 30 років (в історії українського державотворення такого тривалого терміну існування держави не було з часу Руського королівства). Завдячуючи цьому часу існування держави вдалося виховати і згуртувати значну когорту українських громадських активістів, офіцерські кадри, патріотів своєї країни. Останні масштабні події української історії та відчайдушне протистояння переважаючій російській воєнній армії принесли українському народу визнання і повагу як в урядових колах, так і серед громадськості іноземних держав та забезпечили формування великої міжнародної коаліції союзників, які надають Україні підтримку. Тому, завдяки Єдності і Боротьбі українських громадян та міжнародній допомозі українці мають усі шанси перемогти російських інтервентів.

Список літератури

- [1] Бетлій О. Більшовицький терор у Києві у січні–лютому 1918 р.: жертви і пам'ять. *Краєзнавство*. 2018. № 3. С. 178–195.
- [2] Бондаренко Д. Герої Визвольних Змагань. Січнева Одеса у 1918: гайдамаки vs більшовики. URL: <https://gurt.org.ua/articles/30773/>.
- [3] Лисяк-Рудницький І. Четвертий Універсал та його ідеологічні попередники. *Лисяк-Рудницький І. Історичні есе*. К.: Основи, 1994. Т.2. С. 1–27.
- [4] Михайлова О. Павло Скоропадський: «Крім негідників, усі підуть за мною». К.: Парлам. вид-во, 2018. 368 с.
- [5] Турченко Ф. Микола Міхновський VS Михайло Грушевський та Володимир Винниченко (доба Центральної Ради: березень 1917 – січень 1918 рр.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2013. Вип. 36. С. 109–121.